

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	823
Land:	Somalia
Kilde:	Landinfo
Titel:	Somalia: Vold i Mogadishu og udvikling siden 2012
Udgivet:	30. oktober 2020
Optaget på baggrundsmaterialet:	21. december 2020

Somalia: Vold i Mogadishu og utvikling siden 2012

- Hvor mye vold er det i Mogadishu?
- Hvem står bak volden og hvem er ofre?
- I hvilken grad rammes sivile av volden?
- Hvordan har utviklingen vært siden 2012?

Innledning

Denne responsen er todelt. Første del gir en oversikt over vold og antall drepte i Mogadishu i 2019. Særlig oppmerksomhet vies her til angrep mot sivile begått av islamistorganisasjonen al-Shabaab.¹ Andre del av responsen gir en kort oversikt over voldsutviklingen siden 2012.

Kildegrunnlag

Responsen bygger i stor grad på informasjon fra Armed Conflict Location and Event Data Project (ACLED) og åpne kilder, men også på informasjon og kunnskap som Landinfo har tilegnet seg gjennom eget arbeid. Sikkerhetsmessige forhold i Mogadishu har vært et sentralt tema for Landinfos arbeid i mange år (se for eksempel Landinfo 2012a, 2012b, 2013, 2017 og 2018), og vi har besøkt byen nærmest årlig siden 2012.² På disse reisene har vi møtt et stort antall kilder, inkludert mange lokale ressurspersoner som har Mogadishu som sitt hjem.³

¹ Al-Shabaab ble formelt grunnlagt i august 2006 for å danne en enhetlig og klanoverskridende militær for sharia-domstolene som tok kontroll over Mogadishu i juni samme år (Hansen 2013, s. 36). Domstolunionen gikk i oppløsning i desember 2006, da etiopiske styrker intervenerte til støtte for Somalias internasjonalt anerkjente myndigheter. Al-Shabaab fortsatte kampen mot myndighetene og deres støttespillere, og trådte etter hvert frem som en selvstendig organisasjon (Hansen 2013, s. 57).

² Landinfo besøkte Mogadishu senest i februar 2019. En planlagt reise i 2020 lot seg ikke gjennomføre grunnet koronapandemien.

³ Mange representanter for internasjonale organisasjoner i Mogadishu har ikke-somalisk bakgrunn og oppholder seg gjerne utelukkende på flyplassområdet, som er fysisk adskilt fra resten av byen. Landinfos erfaring tilsier at slike kilder i beste fall er annenhåndskilder, og at deres gjengivelse av forhold i Mogadishu ofte er mindre nyansert enn bildet som tegnes av lokale kilder.

Estimater og indikasjoner

I Somalia finnes det ikke institusjoner som registrerer og fører statistikk over drap og andre voldshendelser. Organisasjonen Armed Conflict Location and Event Data Project (ACLED) samler informasjon om voldshendelser i Somalia fra blant annet media og lokale organisasjoner, og lagrer informasjonen i en database. Databasen er åpent tilgjengelig og oppdateres kontinuerlig. ACLED (2020) gir informasjon om hvor i Somalia voldshendelsene fant sted. Dette gjør det mulig å trekke ut informasjon for Mogadishu. ACLED gir også informasjon om aktører, hendelsesforløp og antall drepte.

Ifølge ACLED (u.d.) omfatter databasen kun politisk motiverte voldshendelser. I databasen er det imidlertid registrert mange voldshendelser begått av ukjente gjerningspersoner. Landinfo mener at det ikke nødvendigvis er grunnlag for å konkludere med at vold er politisk motivert i de tilfellene hvor gjerningspersonene er ukjente. Derfor mener Landinfo at databasen også inneholder hendelser som ikke nødvendigvis er politisk motiverte.

I hvilken grad lokale medier og organisasjoner, og dermed ACLED, fanger opp voldshendelser, varierer trolig i Somalia som helhet og over tid. Etter Landinfos vurdering fanges alvorlige voldshendelser i Mogadishu normalt opp. Denne vurderingen bygger ikke bare på det faktum at det finnes flere organisasjoner og medier her enn andre steder i Somalia, som alle er opptatt av å holde seg oppdatert hva gjelder sikkerhetsmessige forhold i byen, men også på det som har fremkommet i samtaler med lokale ressurspersoner opp gjennom årene. Det kan imidlertid ikke utelukkes at det finnes mørketall hva gjelder årene før 2012, da sikkerhetssituasjonen i Mogadishu i perioder var preget av harde kamper og følgelig lavere tilstedeværelse og mindre bevegelsesfrihet for organisasjoner, medier og andre.

Hver enkelt registrering i ACLED baserer seg ikke nødvendigvis på mer enn én kilde, og ACLED verifiserer ikke informasjonen (ACLED, e-post 2015). Dette er problematisk, fordi kilder iblant kan oppgi feilaktig informasjon. Gitt de utfordringene som er knyttet til informasjonsinnhenting, og det faktum at det ikke finnes noen fullgod oversikt over voldshendelser i Somalia, mener Landinfo likevel at ACLEDs informasjon gir en god indikasjon på antall drepte i Mogadishu, hvem som står bak volden, og hvem som er ofre. Selv om ACLED oppgir eksakte tall, og disse gjengis i denne responsen, må tallene ses som estimer.

Voldshendelser og antall drepte i 2019

ACLED (2020) registrerte totalt 629 voldshendelser og 738 drepte i Mogadishu i 2019.⁴ Antall drepte inkluderer både sivile⁵ og militære ofre, inkludert gjerningspersoner. ACLED skiller ikke mellom sivile og militære drepte, men har registrert 257 av hendelsene (cirka 40 prosent) som angrep mot sivile (se tabell 1).⁶ Disse angrepene resulterte ifølge ACLED i 349 drepte. Det er nærliggende å anta at disse i all hovedsak var sivile.

Sivile rammes også i forbindelse med angrep mot militære mål, men det er uklart hvor mange sivile det er blant de 385 som ifølge ACLED ble drept i forbindelse med angrep mot militære mål. De sivile er her ikke direkte mål, men rammes som et resultat av å ha vært «på feil sted til feil tid».

Tabell 1: Registrerte voldshendelser i Mogadishu i 2019

Angrepsmål	Registrerte voldshendelser	Registrerte drepte
Sivile	257	349
Militære	337	385
Annet ⁷	35	4
Totalt	629	738

Tabellen er utarbeidet av Landinfo på grunnlag av data fra ACLED (2020).

Angrep mot militære mål

Som vist i tabell 1, var over halvparten av de registrerte voldshendelsene i Mogadishu i 2019 rettet mot militære mål. Disse hendelsene inkluderer angrep mot myndighetsstyrker⁸ og deres allierte⁹ fra al-Shabaab og ukjente gjerningspersoner, samt skuddvekslinger mellom myndighetsstyrker. Sistnevnte

⁴ ACLED (2020) registrerte 2519 hendelser og 4031 drepte i hele Somalia i 2019. Cirka 90 prosent av volden fant sted i Sør-Somalia, der maktkampen mellom myndighetene og al-Shabaab i all hovedsak utspiller seg.

⁵ Begrepet «sivil» står i denne responsen i motsetning til «militær», og refererer til ubevæpnede personer som verken er medlem av væpnede grupper eller deltar i stridigheter.

⁶ Angrep mot sivile inkluderer her hendelser som ACLED kategoriserer som «violence against civilians» og «remote violence» som rammer sivile.

⁷ «Annet» inkluderer her hendelser som ACLED kategoriserer som «protests/riots» og «strategic development». Sistnevnte kategori inkluderer arrestasjoner og avvergede eller feilslåtte angrep.

⁸ Myndighetsstyrker omfatter her alle væpnede aktører som er tilknyttet myndighetene i byen, inkludert hæren og politiet. Styrkene er ofte klanbaserte.

⁹ Myndighetene støttes blant annet av styrker fra Den afrikanske union (AMISOM), men også andre land har styrker i byen.

forekom ifølge ACLED typisk mellom myndighetsstyrker fra ulike klaner, og skyldtes blant annet konflikter om land.

Ifølge ACLED (2020) antas al-Shabaab å ha vært involvert i cirka halvparten av angrepene som rettet seg mot militære mål (164 hendelser med 266 drepte). De fleste av disse angrepene fant sted i Daynile og andre utkantbydeler, og tok form av skyting eller håndgranatkasting mot enkeltmedlemmer av og mindre grupper myndighetsstyrker. Det største al-Shabaab-angrepet i 2019 skjedde ved bruk av en selvmordsbombelastebil den 28. desember, og var rettet mot en kolonne bestående av myndighetsstyrker og tyrkere¹⁰ ved kontrollposten «X-Control Afgooye» (Al Jazeera 2019b; Nor, Razek & Said-Moorhouse 2019).¹¹ Ifølge ACLED (2020) tok angrepet livet av over 80 mennesker, inkludert mange sivile (se under).

Angrep mot sivile mål

Flertallet av angrepene mot sivile i 2019 ble ifølge ACLED (2020) begått av ukjente gjerningspersoner (se tabell 2). Disse angrepene tok i all hovedsak form av skyting mot myndighetspersoner, butikkeiere, bussjåfører og andre enkeltpersoner. Fordi gjerningspersonene er ukjente, forblir også motivene ukjente. Ifølge Landinfos kilder er slike angrep ofte økonomisk motivert eller oppstår som følge av private konflikter (Landinfo 2018, s. 8). Al-Shabaab kan stå bak ett eller flere av disse angrepene.

En femtedel av angrepene mot sivile i Mogadishu i 2019 ble ifølge ACLED (2020) begått av myndighetsstyrker. Disse angrepene tok typisk form av skyting ved veikontrollposter som følge av misforståelser eller forsøk på pengeutpressing. Veikontrollposter er svært utbredt i Mogadishu, og består av en fysisk veisperring eller hindring som gjør at kjøretøy må stoppe opp. Kjøretøy som ikke stopper, risikerer å bli beskutt. Den faktiske kontrollen ved veikontrollposter varierer, og det er et velkjent fenomen at myndighetsstyrker som bemanner slike poster, presser reisende for penger (se blant annet Webersik, Hansen & Egal 2018). Dette er også noe Landinfo selv har observert.

Ifølge ACLED (2020) påtok Den islamske stat (IS) seg ansvaret for drapet av en myndighetsperson i Mogadishu i 2019. IS sin aktivitet i Mogadishu er minimal og både myndighetene og al-Shabaab bekjemper organisasjonen.¹²

¹⁰ Tyrkia er blant somaliske myndigheters nærmeste allierte og har investert mye i Mogadishu.

¹¹ X-Control Afgoye er lokalisert i veikrysset der Afgoye Road, hovedveien fra nabobyen Afgoye, møter Industrial Road (Jidka Warshadaha). Kontrollposten bemannes av myndighetsstyrker, som har i oppgave å sjekke kjøretøy og andre reisende som tar seg inn til Mogadishu. Soldatene krever også avgifter fra reisende (Landinfos egne observasjoner).

¹² IS sin tilstedeværelse i Somalia begrenser seg i all hovedsak til Bari-regionen i Nord-Somalia (Landinfo 2020; Lead Inspector General 2020, s. 19 og 21).

Tabell 2: Registrerte angrep mot sivile i Mogadishu i 2019

Gjeringspersoner	Registrerte angrep	Registrerte drepte
Ukjent	104	108
Al-Shabaab	96	195
Myndighetsstyrker	56	45
Den islamske stat (IS)	1	1
Totalt	257	349

Tabellen er utarbeidet av Landinfo på grunnlag av data fra ACLED (2020).

Al-Shabaab-angrep mot sivile

Ifølge ACLED (2020) stod al-Shabaab bak cirka to femtedeler av angrepene mot sivile i Mogadishu i 2019. Dette tallet inkluderer både angrep som al-Shabaab har påtatt seg ansvaret for, men også angrep som al-Shabaab mistenkes å stå bak uten å ha påtatt seg ansvaret.

Al-Shabaabs angrep mot sivile tok ifølge ACLED i all hovedsak form av skyting mot myndighetspersoner (her har ACLED også inkludert medlemmer av myndighetsstyrker som hadde tjenestefri), klanledere og forretningsfolk. Flere av de drepte var tiltenkt en rolle som valgdelegater/-kandidater,¹³ eller hadde en slik rolle under valget i 2016.

Ifølge kilde A, en lokal ressursperson og sikkerhetssjef for en organisasjon i Mogadishu, er ikke lavtstående myndighetspersoner prioriterte angrepsmål for al-Shabaab. Kilden underbygger dette ved å vise til at høytstående myndighetsfolk må ha beskyttelse, mens lavtstående myndighetspersoner bor spredt i Mogadishu – selv i Afgoye-området utenfor Mogadishu – og pendler til og fra jobb hver dag. Kilden forklarer dette ved å vise til at al-Shabaab har begrensede ressurser, men også til at organisasjonen bruker lavtstående myndighetsfolk som informanter. Dette er i tråd med tidligere innhentet informasjon hva gjelder lokalt ansatte i AMISOM, FN og andre internasjonale organisasjoner som støtter myndighetene (Landinfo 2015, s. 2).

Motivene bak drapene på forretningsfolk er uklare, men det har lenge vært et kjent fenomen at al-Shabaab krever beskyttelsespenger («skatt») fra forretningsfolk og hoteller i Mogadishu, særlig i Bakara-området (Landinfo 2018, s. 9; Abshir, Abdirahman & Stogdon 2020, s. 4-5; Makori 2020).¹⁴ Innkreving og betaling skjer gjerne via mobil og uten fysisk interaksjon med al-Shabaab, men personer

¹³ Parlaments- og presidentvalget skulle egentlig finne sted i 2020, men ble utsatt til 2021 grunnet koronapandemien (Hassan 2020).

¹⁴ Det er uklart hvor omfattende denne aktiviteten er.

som nekter å betale risikerer voldelige reaksjoner. Noen av al-Shabaab-angrepene kan være knyttet til denne aktiviteten (kilde A, møte i Mogadishu 2019).

I tillegg gjennomførte al-Shabaab også i 2019 flere angrep mot myndighetsinstitusjoner og andre steder hvor myndighetspersoner oppholder seg. Dette inkluderer utvalgte hoteller og restauranter, hvor ministre, parlamentarikere og andre høytstående myndighetspersoner bor og møtes. Eksempelvis angrep al-Shabaab i februar 2019 Maka al-Mukarama Hotel, som er et populært hotell blant myndighetsfolk (BBC 2019a; Nor 2019), og i mars 2019 angrep de Ministry of Public Works and Reconstruction (Maruf & Hassan 2019). Slike institusjoner og steder er først og fremst lokalisert i sentrale deler av Mogadishu. Al-Shabaab-angrepene mot disse innledes typisk av en selvmordsbilbombe, etterfulgt av at en håndfull skyttere, gjerne ikledd myndighetsuniformer og bombelaster/-vester, stormer området og skyter så mange mennesker de klarer før de selv blir drept av myndighetsstyrker, eller før de sprenger seg selv i luften.

I juli 2019 angrep al-Shabaab borgermesterens kontor med en selvmordsbomber (BBC 2019b). Kvinnen som bar bomben jobbet for myndighetene. Angrepet viser med tydelighet at al-Shabaab evner å infiltrere myndighetene og angripe selv godt beskyttede mål (Harun 2019).¹⁵ Mange av kildene som Landinfo har møtt i Mogadishu opp gjennom årene viser til denne evnen, men, som senest kilde B (møte i Mogadishu 2019) understreker, kan ikke organisasjonen operere fritt og åpent i byen fordi myndighetenes sikkerhetsstyrker jakter på dem.¹⁶

Iblant beskytter al-Shabaab mål i Mogadishu med bombekastere. ACLED har registrert totalt seks bombekasterangrep i 2019. Tre av disse er registrert som al-Shabaab-angrep, hvorav ett mot flyplassområdet, hvor FN og African Union Mission to Somalia (AMISOM) har sine hovedbaser og mange ambassader holder til (Maruf 2019b; AMISOM 2019).¹⁷ Slike bombekasterangrep gjennomføres normalt ved at al-Shabaab laster bombekastere ut av minibusser i utkantområder av Mogadishu, avfyrrer noen skudd, typisk mot presidentpalasset Villa Somalia eller de internasjonale basene ved flyplassen, og så forlater området før

¹⁵ Al-Shabaab benytter ulike metoder for å infiltrere myndighetene, inkludert ved å betale og/eller presse myndighetspersoner for å informasjon eller andre tjenester (Harun 2019; Landinfo 2015). Kilde B (møte i Mogadishu 2019) minner også om at det finnes folk som støtter al-Shabaab og foretrekker dem fremfor de internasjonalt anerkjente myndighetene.

¹⁶ Enkelte kilder gir uttrykk for at al-Shabaab er «overalt» (se for eksempel Finnish Immigration Service 2020). En slik fremstilling gjenspeiler etter Landinfos vurdering frykten mange føler fordi det er usikkert hvem som har bånd til organisasjonen, men reflekterer ikke nødvendigvis realiteten på bakken. Ingen vet hvor mange operatører, informanter og sympatisører organisasjonen har i Mogadishu. Kilde C (møte i Mogadishu 2017), en lokal ressursperson med kjennskap til hvordan al-Shabaab opererer, forklarte i denne sammenheng at al-Shabaab ikke trenger å være mange for å utøve innflytelse, fordi folk flest frykter dem og derfor gjør som de sier.

¹⁷ De to andre al-Shabaab-angrepene rettet seg ifølge ACLED mot myndighetstyrker, mens de resterende tre bombekasterangrepene er registrert som begått av ukjente gjerningspersoner (ett mot myndighetsstyrker og to mot Villa Somalia).

myndighetsstyrkene rekker å reagere (Landinfo 2017, s. 8-9). Beskytningene er ofte upresise, og følgelig rammer de også tilfeldige sivile.

De lokale kildene som Landinfo har møtt i løpet av årene gir uttrykk for bevissthet rundt hvilke hoteller og restauranter som forbindes med myndighetene og derfor er potensielle angrepsmål for al-Shabaab.¹⁸ Ikke alle bilbomber når imidlertid nødvendigvis sitt tiltenkte mål, for eksempel fordi de stoppes i en veikontrollpost. Et eksempel på dette fant trolig sted i juli 2019, da en bilbombe gikk i luften etter å ha blitt snudd ved en kontrollpost (Maruf 2019a).¹⁹ Det store antallet veikontrollposter i byen kan følgelig ironisk nok ha gjort det mindre forutsigbart hvor bilbomber eksploderer.²⁰

Sivilbefolkningen generelt er ikke et angrepsmål for al-Shabaab

Kildene som Landinfo har møtt i Mogadishu er omforente om at sivilbefolkningen generelt ikke er et angrepsmål for al-Shabaab (Warner & Chapin 2018, s. 28-30; Landinfo 2018, s. 9; Landinfo 2017, s. 7-8). Dette underbygges av ACLED (2020), som blant annet viser at over 60 prosent av al-Shabaab-angrepene i 2019 var rettet mot militære mål.

Selv om sivilbefolkningen ikke er et direkte angrepsmål, så tar al-Shabaab lite hensyn til tilfeldig forbipasserende når de angriper. Den 4. februar 2019 sprengte al-Shabaab eksempelvis en bilbombe mot et myndighetskontor like ved et marked i Hamar Weyne bydel (Al Jazeera 2019a; Nor & Adeoye 2019). Under ovennevnte angrep i februar 2019 mot Maka al-Mukarama Hotel, som ligger langs hovedveien med samme navn midt i Mogadishu sentrum, klarte ikke angriperne å ta seg inn i hotellet, men forskanset seg i bygninger like ved og kjempet mot myndighetsstyrker i nesten ett døgn før de selv ble drept. I løpet av angrepet sprengte al-Shabaab tre bilbomber. En rekke bygninger i området ble ødelagt og mange sivile ble drept (BBC 2019a; Nor 2019).

Også angrep mot militære mål viser hvor lite hensyn al-Shabaab tar til tilfeldig forbipasserende når de gjennomfører angrep. Tidligere nevnte angrep ved X-Control Afgoye i desember 2019 fant for eksempel sted midt i morgenrushtrafikken og tok følgelig livet av mange sivile forbipasserende,

¹⁸ Denne bevisstheten kommer typisk frem ved at Landinfos møter med lokale kilder i Mogadishu ofte finner sted på slike steder, og kildene poengterer uoppfordret at folk flest unngår stedet fordi det er et potensielt angrepsmål for al-Shabaab. Hoteller og restauranter som brukes av myndighetsfolk skiller seg typisk ut i bybildet gjennom forhøyede sikkerhetstiltak (Landinfos egne observasjoner). Noen av dem fremstår som rene «festninger» med ulike typer fysiske sperringer, vaktårn og kontrollposter. Flere av disse stedene har blitt angrepet gjentatte ganger. Ovennevnte Maka al-Mukarama Hotel ble for eksempel også angrepet i mars 2015 (Reuters 2015).

¹⁹ Lastebilbomben i oktober 2017 nådde trolig heller ikke sitt tiltenkte mål, flyplassområdet hvor FN, AMISOM og andre internasjonale støttespillere av myndighetene holder til, fordi myndighetsstyrker ble mistenksomme på den (Landinfo 2018, s. 8-9; Warner & Chapin 2018, s. 21-22).

²⁰ Antallet myndighetskontrollerte veikontrollposter i Mogadishu har økt betydelig i løpet av årene Landinfo har besøkt byen.

herunder studenter som satt på en buss (Nor, Razek & Said-Moorhouse 2019; Al Jazeera 2019b). Etter angrepet beklaget al-Shabaab at angrepet mot de «frafalne» (myndighetsstyrkene og tyrkerne) også hadde tatt livet av, skadet og ødelagt eiendommen til «muslimer» (Al Jazeera 2019b).

Voldsutviklingen siden 2012

Sikkerhetssituasjonen i Mogadishu etter 2012 kan ikke sammenliknes med situasjonen før 2012, da en aktiv frontlinje delte byen i to. Al-Shabaab tok kontroll over store deler av Mogadishu etter at den etiopiske hæren trakk seg ut av byen i januar 2009,²¹ men klarte ikke å erobre hele byen fordi AMISOM beskyttet de internasjonalt anerkjente myndighetene (Hansen 2013, s. 82).²² Inntil al-Shabaab i august 2011 gav opp forsvarsposisjonene i bykjernen, kjempet partenes hærer mot hverandre midt i byen, med blant annet artilleri, bulldosere og tanks (Diarra 2011; Dickinson 2010; Human Rights Watch 2010; Ibrahim & Gettleman 2011). I begynnelsen av 2012 ble al-Shabaab også presset ut av byens ytre områder. Forbedringen gjenspeiles tydelig i diagram 1, ved at antall registrerte drepte i ACLED falt fra cirka 2500 i 2010 til cirka 500 i 2012.²³

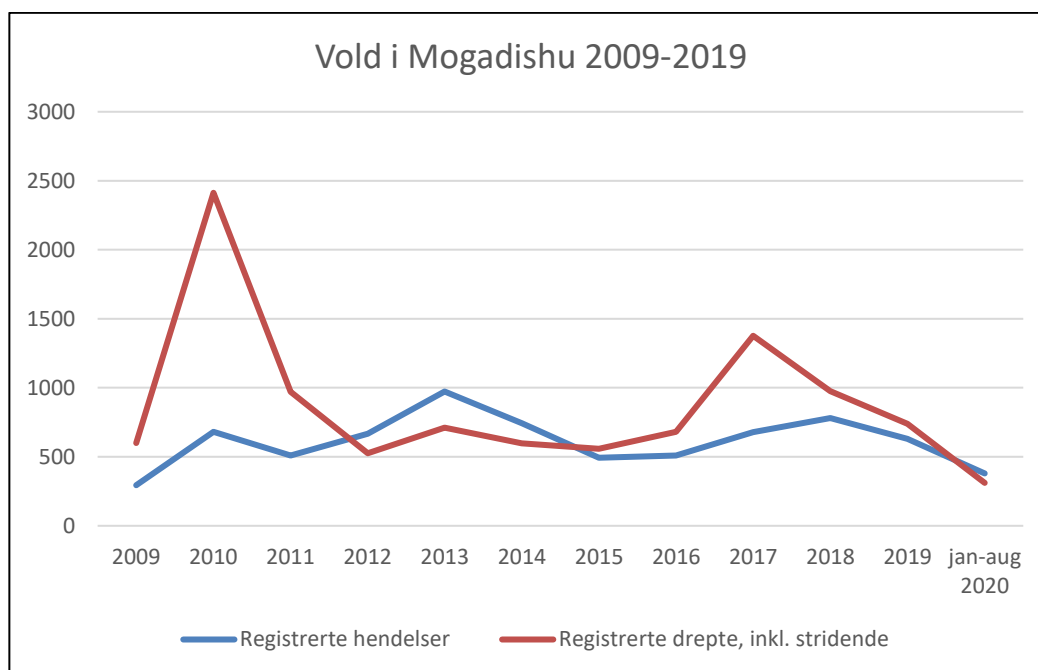
Fra 2012 til 2019 har både antall registrerte hendelser og registrerte drepte ligget på mellom 500 og 1000 årlig. Unntaket er 2017, da det ble registrert nesten 1500 drepte. Dette skyldes lastebilbombeangrepet 14. oktober 2017, som alene tok livet av over 500 mennesker (BBC 2017; Landinfo 2018).

²¹ En annen islamistorganisasjon, Hizbul Islam, kjempet også mot myndighetene i Mogadishu, men ble innlemmet i al-Shabaab i desember 2010.

²² Den afrikanske union deployerte styrker i Mogadishu i mars 2007. AMISOM (African Union Mission in Somalia) fikk i oppdrag å beskytte de internasjonalt anerkjente myndighetene i byen.

²³ Som allerede nevnt, omfatter registrerte drepte i ACLED både militære og sivile.

Diagram 1: Vold i Mogadishu 2009-2019

Utarbeidet av Landinfo på bakgrunn av data fra ACLED (2020).

Antall registrerte voldshendelser og drepte har ifølge ACLED ikke økt i takt med at befolkningstallet i Mogadishu har økt kraftig siden 2012. Da al-Shabaab ble presset ut av byen i 2011/2012, var det trolig bare noen hundre tusen mennesker i byen.²⁴ Dette bildet underbygges av Landinfos egne observasjoner da vi kjørte rundt i Mogadishu i februar 2012.²⁵ Deler av byen var nærmest folketom på dette tidspunktet. En befolkningsundersøkelse fra 2014, gjennomført av somaliske myndigheter med støtte fra blant annet FNs befolkningsfond, ga et estimat på 1,65 millioner innbyggere (UNFPA 2014, s. 31). Også denne veksten underbygges av Landinfos senere observasjoner av en by med et yrende gateliv av mennesker, trafikk, byggevirkosomhet og handel.

²⁴ Det finnes ingen sikre tall på hvor mange mennesker som bor i Mogadishu. Den franske Somalia-kjenneren Roland Marchal (2002, s. 5) anslo at det på begynnelsen av 2000-tallet bodde cirka 1 million mennesker i byen. På slutten av 2008 ble det estimert at $\frac{2}{3}$ av befolkningen hadde flyktet fra Mogadishu (Human Rights Watch 2008, s. 5). I de første månedene etter at etiopierne trakk seg ut i begynnelsen av 2009, og den sikkerhetsmessige situasjonen midlertidig bedret seg, regnet UNHCR med at mer enn 65 000 returnerte til byen (UNHCR 2010). Dette betyr at Mogadishu hadde rundt $\frac{1}{2}$ million innbyggere før byen utover 2009 ble krigsskueplass for kamper mellom al-Shabaab og AMISOM. Per mai 2010 estimerte UNHCR at 250 000 mennesker hadde flyktet fra kampene i byen (UNHCR 2010). På tross av de harde kampene gjorde alvorlig tørke i store deler av Sør-Somalia at mange mennesker migrerte til Mogadishu i søken etter mat, vann og humanitær bistand. UNHCR estimerte at opptil 100 000 internt fordrevne flyttet til byen i juni og juli 2011 (UNHCR 2011).

²⁵ Landinfo hadde en rekke møter i ulike deler av byen og benyttet også anledningen til å kjøre rundt i de ulike bydelene (de eneste bydelene vi den gang ikke kjørte gjennom var Daynile, Heliwa og Karan, som på dette tidspunktet fortsatt delvis var under al-Shabaabs kontroll).

Hovedbildet som Landinfos kilder har formidlet hva gjelder hvem som står bak volden, hvem som er ofrene og i hvilken grad sivile rammes, har vært mer eller mindre det samme siden 2012 (se blant annet Landinfo 2012a; Landinfo 2012b; Landinfo 2013; Landinfo 2018; Landinfo 2019). Selv om al-Shabaab ikke lenger har åpen tilstedeværelse i Mogadishu, gjennomfører organisasjonen fortsatt angrep i byen. Angrepene er i all hovedsak rettet mot myndighetene og deres støttespillere, både militære og sivile, inkludert utvalgte steder hvor disse oppholder seg. Sivildbefolkningen generelt er ikke et angrepsmål, men organisasjonen tar lite hensyn til tilfeldig forbigående når de angriper. Også ukjente gjerningspersoner og myndighetsstyrker står også bak volden i byen.

Volden preger innbyggerne, men dagliglivet fortsetter

I løpet av årene har Landinfo benyttet anledningen til å spørre ulike lokale kilder om hvordan volden, og da særlig bombeangrepene, påvirker dem, familiene deres og andre folk som lever i Mogadishu. Ifølge kildene er dette selvsagt noe som bekymrer dem, men som de kan gjøre lite med.

De mange sikkerhetsstyrkene og veikontrollpostene i byen er en stadig påminning om at angrep kan finne sted når som helst. Ifølge noen kilder øker gjerne følelsen av at et angrep er nært forestående jo lengre tid det går siden forrige større angrep.

Når et angrep finner sted, prøver folk å finne ut om noen de kjenner var i det aktuelle området og ble rammet. Folk flest har ifølge kildene mobiltelefon og mange er aktive på sosiale medier, både for å dele og innhente oppdatert informasjon om angrep og andre sikkerhetsmessige forhold. Kildene understreker at angrep ikke bare resulterer i drepte, men også i mange sårede, og mange pårørende. Disse kan være preget av et angrep i lang tid, men for folk flest fortsetter dagliglivet som normalt kort tid etter angrepet.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Abshir, K., Abdirahman, K. & Stogdon, H. (2020, mai). *Tax and the State in Somalia*. Nairobi: Rift Valley Institute. Tilgjengelig fra <http://riftvalley.net/sites/default/files/publication-documents/Tax%20and%20the%20State%20in%20Somalia%20by%20Sagal%20Abshir%20%20Khalif%20Abdirahman%20and%20Hannah%20Stogdon%20-%20RVI%20%282020%29.pdf> [lastet ned 27. oktober 2020]
- ACLED, dvs. Armed Conflict Location and Event Data Project (2020). *Africa*. [s.l.]: ACLED. Tilgjengelig fra <https://acleddata.com/download/2909/> [lastet ned 11. september 2020]
- Al Jazeera (2019, 4. februar). Car bomb attack in Somalia's Mogadishu kills at least 11 people. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2019/02/car-bomb-attack-somalia-mogadishu-kills-people-190204092000574.html> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Al Jazeera (2019, 31. desember). Al-Shabab claims deadly attack in Somalia's Mogadishu. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2019/12/31/al-shabab-claims-deadly-attack-in-somalias-mogadishu> [lastet ned 27. oktober 2020]
- AMISOM, dvs. African Union Mission to Somalia (2019, 13. oktober). *Press Release*. Mogadishu: AMISOM. Tilgjengelig fra <https://amisom-au.org/2019/10/amsiom-condemns-mortar-attack-on-halane-base-camp-in-mogadishu/> [lastet ned 27. oktober 2020]
- BBC (2019a, 1. mars). Somali forces end day-long Mogadishu siege. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-47412700> [lastet ned 27. oktober 2020]
- BBC (2019b, 24. juli). Suicide bomber kills six in attack on Mogadishu mayor's office. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-africa-49100440> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Diarra, B. (2011, 26. juli). We're Winning in Somalia. *Foreign Policy*. Tilgjengelig fra <https://foreignpolicy.com/2011/07/26/were-winning-in-somalia/> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Dickinson, E. (2010, 23. september). How Much Turf Does the Somali Government Really Control? *Foreign Policy*. Tilgjengelig fra <https://foreignpolicy.com/2010/09/23/how-much-turf-does-the-somali-government-really-control/> [lastet ned 27. oktober 2020]

- Finnish Immigration Service (2020, 7. august). *Security situation and humanitarian conditions in Mogadishu*. Tilgjengelig i Landdatabasen.
- Hansen, S. & Anzalone, C. (2017, 3. november). After the Mogadishu Attacks. *Foreign Affairs*. Tilgjengelig fra <https://www.foreignaffairs.com/articles/somalia/2017-11-03/after-mogadishu-attacks> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Hansen, S. J. (2013). *Al-Shabaab in Somalia*. London: Hurst.
- Harun, M. (2019, 15. august). Somalia Assesses Al-Shabab Moles' Infiltration of Government. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/somalia-assesses-al-shabab-moles-infiltration-government> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Hassan, M. (2020, 18. september). Somalia Names New PM, Revises Election Plan. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/somalia-names-new-pm-revises-election-plan> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Human Rights Watch (2007, august). *Shell-Shocked – Civilians Under Siege in Mogadishu*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/936DD30F3055D61685257332006C8612-Full_Report.pdf [lastet ned 27. oktober 2020]
- Human Rights Watch (2008, desember)). *“So Much to Fear” – War Crimes and the Devastation of Somalia*. New York: Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/somalia1208web.pdf> Tilgjengelig fra [lastet ned 27. oktober 2020]
- Human Rights Watch (2010, 19. april). *Harsh War, Harsh Peace – Abuses by al-Shabaab, the Transitional Federal Government, and AMISOM in Somalia*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/somalia0410webwcover_0.pdf [lastet ned 29. oktober 2020]
- Human Rights Watch (2011, august). *“You Don’t Know Who to Blame” – War Crimes in Somalia*. New York: Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/somalia0811webwcover.pdf> Tilgjengelig fra [lastet ned 27. oktober 2020]
- Ibrahim, M. & Gettleman, J. (2010, 20. februar). Peacekeepers In Somalia Hit Trenches Of Rebels. *New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2011/02/21/world/africa/21somalia.html?_r=0 [lastet ned 26. oktober 2020]
- Jama, M. (2010). *Securing Mogadishu – neighbourhood watches*. London: Conciliation Resources. Tilgjengelig fra [https://rc-services-assets.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/Whose peace is it anyway connecting Somali and international peacemaking Accord Issue 21.pdf](https://rc-services-assets.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/Whose%20peace%20is%20it%20anyway%20connecting%20Somali%20and%20international%20peacemaking%20Accord%20Issue%2021.pdf) [lastet ned 27. oktober 2020]
- Landinfo (2012a, 5. juli). *Somalia: Sikkerhet og konflikt i sør*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://www.ecoi.net/en/file/local/1219296/1788_1387200237_2108-1.pdf [lastet ned 29. oktober 2020]
- Landinfo (2012b, 6. desember). *Sikkerhet og humanitære forhold i Mogadishu*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://www.landinfo.no/asset/2237/1/2237_1.pdf [lastet ned 29. oktober 2020]
- Landinfo (2013, 12. juni). *Sikkerhet og beskyttelse i Mogadishu*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://landinfo.no/asset/2417/1/2417_1.pdf [lastet ned 29. oktober 2020]

- Landinfo (2015, 2. juni). *Al-Shabaab og lokalt ansatte i AMISOM, FN og andre internasjonale organisasjoner*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Somalia-temanotat-Al-Shabaab-og-lokalt-ansatte-02062015.pdf> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Landinfo (2017, 27. februar). *Vold, antall drept, gjerningspersoner og ofre i Mogadishu*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Somalia-respons-Vold-antall-drepte-gjerningspersoner-og-ofre-i-Mogadishu-27022017.pdf> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Landinfo (2018, 15. mai): *Sikkerhetsmessige utfordringer i Mogadishu*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/05/Temanotat-Somalia-Sikkerhetsmessige-utfordringer-i-Mogadishu-15052018.pdf> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Landinfo (2019, 21. mai). *Al-Shabaab-områder i Sør-Somalia*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/02/Somalia-respons-Al-Shabaab-omr%C3%A5der-i-S%C3%B8r-Somalia-21052019.pdf> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Lead Inspector General (2020, 21. februar). *East Africa and North and West Africa Counterterrorism Operations – Lead Inspector General Report to the United States Congress October 1, 2019-December 31, 2019*. Washington D.C.: U.S. Department of Defense. Tilgjengelig fra <https://media.defense.gov/2020/Feb/21/2002252793/-1/1/LEAD%20IG%20EAST%20AFRICA%20AND%20NORTH%20AND%20WEST%20AFRICA%20COUNTERTERRORISM%20OPERATIONS.PDF> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Lewis, I. (2008). *Understanding Somalia and Somaliland*. New York: Columbia University Press.
- Makori, A. (2020, 16. februar). Somalia: Al-Shabaab expands tax empire in Mogadishu under gov't control. *Garowe Online*. Tilgjengelig fra <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-al-shabaab-expands-tax-empire-in-mogadishu-under-govt-control> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Marchal, R. (2002, august). *A Survey of Mogadishu's Economy*. Nairobi: European Commission. Tilgjengelig fra http://www.eeas.europa.eu/archives/delegations/somalia/documents/more_info/mogadishu_economic_survey_en.pdf [lastet ned 11. september 2020]
- Maruf, H. (2019a, 22. juli). Somalia Car Bombing Kills at Least 17. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/somalia-car-bombing-kills-least-17> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Maruf, H. (2019b, 13. oktober). Attacks Hits Area Around Mogadishu Airport. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-mortar-attacks-hits-area-around-mogadishu-airport> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Maruf, H. & Hassan, M. (2019, 23. mars). Al-Shabab Attack in Somali Capital Kills at Least 10. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-attack-somali-capital-kills-least-10> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Nor, O. & Adeoye, A. (2019, 4. februar). Car bomb explodes in Somalia, killing at least 10 people. *CNN*. Tilgjengelig fra <https://edition.cnn.com/2019/02/04/africa/mogadishu-car-bomb-intl/index.html> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Nor, O. (2019, 1. mars). Siege ends after wave of deadly car bombings rocks Somali capital, security sources say. *CNN*. Tilgjengelig fra <https://edition.cnn.com/2019/03/01/africa/somalia-mogadishu-bomb-attacks-intl/index.html> [lastet ned 27. oktober 2020]

- Nor, O., Razek, R. & Said-Moorhouse, L. (2019, 30. desember). Somalia suicide car bomber attack rocks capital, killing scores. *CNN*. Tilgjengelig fra <https://edition.cnn.com/2019/12/28/africa/somalia-unrest-bombing-intl/index.html> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Physicians for Human Rights (1992, 26. Mars). *No Mercy in Mogadishu*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/legacy/reports/1992/somalia/> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Reuters (2015, 27. mars). Al-Shabaab claims responsibility for deadly Somalia hotel attack. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2015/mar/27/scores-dead-al-shabaab-hotel-gun-attack-mogadishu-somalia> [lastet ned 27. oktober 2020]
- UNHCR (2010, mai). *Somalia Briefing Sheet May 2010*. [s.l.]: UNHCR. Tilgjengelig fra https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/928C0BABDAAAD3B5C1257729004C54C6-Full_Report.pdf [lastet ned 27. oktober 2020]
- Warner, J. & Chapin, E. (2018, februar). *Targeted Terror: The Suicide Bombers of al-Shabaab*. West Point: Combating Terrorism Center. Tilgjengelig fra <https://www.hsdl.org/?view&did=821292> [lastet ned 27. oktober 2020]
- Webersik, C., Hansen, S. & Egal, A. (2018, juni). *Mogadishu: A Political Analysis*. Oslo: NUPI. Tilgjengelig fra <https://www.nupi.no/en/Publications/CRISTin-Pub/Somalia-A-Political-Economy-Analysis> [lastet ned 29. oktober 2020]

Muntlige kilder

ACLED, e-post 5. mars 2015

Kilde A, lokal ressursperson og sikkerhetssjef for en organisasjon, møte i Mogadishu 11. februar 2019

Kilde B, lokal ressursperson, møte i Mogadishu 12. februar 2019

Kilde C, lokal ressursperson, møte i Mogadishu 28. september 2017

Se også kildelister i Landinfo 2012a, 2012b, 2013, 2015, 2017, 2018 og 2019

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.